

DOELENBOOM

Inpassing van brede thema's circulariteit, sociale agenda, inclusiviteit en brede welvaart

1. Inleiding

Bij de bespreking van de doelenboom in BEM en FAC heeft u meerdere keren aan de orde gesteld op welke wijze een aantal bredere thema's, zoals circulariteit, brede welvaart, inclusiviteit en sociale agenda verwerkt zouden kunnen worden in de doelenboom. Het gaat om concern brede opgaven die niet specifiek zijn toe te voegen aan één programma. De volgende thema's worden besproken:

- a. Circulariteit
- b. Sociale Agenda (+ inclusiviteit)
- c. Brede welvaart

2. Brede thema's

a. Circulariteit

De transitie van een lineaire naar een circulaire economie is een ingrijpende systeemwijziging. Het gaat daarbij om het reduceren van de winning van nieuwe grondstoffen (input), het optimaal (her)gebruiken en behouden van reeds beschikbare materialen en producten en het voorkomen van afval (verlies). Het gaat bij circulariteit met name om het sluiten van grondstoffenstromen gericht op waardebehoud en zo mogelijk op waardevermeerdering. Het begrip 'waarde' gaat veel verder dan enkel het economisch perspectief. People, Planet en Profit worden in samenhang benaderd. Dit raakt in feite alle beleidsvelden. Uitgangspunt is dat circulariteit door de staande lijnorganisatie wordt geïncorporeerd in het reguliere werk.

In de huidige doelenboom is op een aantal plaatsen circulariteit zichtbaar gemaakt, regelmatig in een meerjarendoel, maar vaak ook in de toelichtende tekst. Ondertussen wordt er hard gewerkt aan de ontwikkeling van een Uitvoeringsprogramma Circulaire Samenleving 2021 – 2023. Onderdelen hiervan zijn circulair Inkopen/Opdrachtgeverschap en een datagedreven informatievoorziening ten behoeve van de provinciale grondstoffenstrategie en monitoring van circulaire ontwikkelingen. We streven ernaar om deze uitvoeringsagenda met u te bespreken voor de jaarwisseling 2020-2021. In de tussentijd zullen we het gesprek met u en met de organisatie blijven voeren hoe we Circulaire Economie zowel in het dagelijks werk als op strategisch niveau verder kunnen integreren in alle activiteiten van de provincie.

Circulariteit vormt een onderdeel van duurzaamheid. Duurzaamheid heeft vanuit de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) een brede betekenis gekregen. De transitie naar een circulaire topregio levert een bijdrage aan verschillende duurzame ontwikkelingsdoelen. Denk bijvoorbeeld aan betere toegang tot duurzame energie, het bevorderen van duurzame innovatie en industrialisatie (maakindustrie), het versterken van biodiversiteit, of het verzekeren van duurzame productie en consumptie.

b. Sociale agenda

In het coalitieakkoord 2019-2023 is het volgende opgenomen over de sociale agenda: In 2020 stellen we een Sociale Agenda op om veerkracht, inclusiviteit, participatie en acceptatie van kwetsbare groepen te versterken en eenzaamheid, discriminatie en laaggeletterdheid te bestrijden. Nabijheid en toegankelijkheid van onderwijs en zorg zijn essentieel. In de sociale agenda maken we concreet verbinding met alle beleidsterreinen van de provincie. De sociale agenda raakt aan een aantal beleidsprogramma's, zoals cultuur (bibliotheken, participatie), gezonde leefomgeving (vitale wijken),

ruimte (leefbaarheid kleine kernen), economie (sociale tweedeling), woningbouw (beschikbaarheid betaalbare woningen), etc.

Het begrip **inclusiviteit** sluit goed aan bij de Sociale Agenda. Inclusie gaat over het kunnen meedoen en erbij horen van iedereen. Vaak hoor je ook de term inclusieve of gevarieerde samenleving. Een samenleving waar iedereen kan meedoen. Een eenvoudige definitie van inclusie is: 'insluiting, het tegenovergestelde van exclusie (uitsluiting)' (van Dale). Inclusief Nederland (www.inclusief-nederland.nl) verstaat hieronder gelijke kansen voor het individu. Ongeacht onder andere sekse, geaardheid, culturele- of etnische achtergrond, leer- werkniveau, lichamelijke of psychische beperkingen is ieder individu onderdeel van onze samenleving. Onderdeel zijn van onze samenleving betekent ook dat je dit zo voelt en een bijdrage kunt leveren aan deze samenleving. Het gevoel van gelijkheid, respect en vertrouwen. In de presentatie aan u op 22 april 2020 wordt een aantal voorbeelden genoemd: inclusiever maken besluitvormingsprocessen, inclusiviteit bij energietransitie, inclusief recreatie- en toerismebeleid, etc.

c. Brede welvaart

Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven in het hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van die van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld. Brede welvaart omvat onderwerpen als economie en inkomen; gezondheid, het onderwijsniveau en het gevoel van veiligheid van mensen, de toegankelijkheid van voorzieningen, de kwaliteit van de natuurlijke leefomgeving, en vele andere factoren. Het gaat dus om zowel de economische als de ecologische en sociaal-maatschappelijke aspecten van welvaart (zie ook [CBS 2019](#)).

In principe horen daarmee de doelstellingen van de sociale agenda en circulariteit bij ontwikkelingen van een brede welvaart. Deze ontwikkelingen kunnen worden afgemeten aan de hand van een groot aantal indicatoren. Afhankelijk van (toekomstige) databeschikbaarheid kunnen recente ontwikkelingen in kaart worden gebracht, en kunnen er mogelijk aannames worden gemaakt over lange termijn trends.). Brede welvaart wordt vaak gekoppeld aan de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Het doel van de brede welvaart streven we feitelijk na in al onze programma's tezamen. Circulariteit en de sociale agenda zijn ook onderdeel van brede welvaart, dat eerder als overkoepelend thema geldt. Er zijn op dit moment geen mensen en middelen aan gekoppeld. Er is geen concernbreed opgaveteam mee bezig. Wel wordt, onder andere vanuit economie (zie nieuwe Economische Visie) nagedacht over het ontwikkelen van een Brede Welvaart Index/Indicator. Voor een goede vergelijkbaarheid en lange termijn trendanalyse sluiten wij aan bij een uniforme landelijke indicator voor het begrip brede welvaart. Mocht het proces te lang duren, dan zullen wij zelf voor de kortere termijn wel werken met een eigen set indicatoren voor brede welvaart. Vanaf de begroting 2021 nemen we indicatoren voor de brede welvaart op, ofwel een uniforme landelijke indicator ofwel een tijdelijke eigen set indicatoren. Om zorg te dragen voor een goede inbedding van tenminste de monitoring van brede welvaart zijn (beperkte) middelen en mensen noodzakelijk.

3. In doelenboom

Bij analyse blijkt dat de brede thema's verschillend van aard zijn en ook nog eens per beleidsdomein kan verschillen hoe er met het thema wordt omgegaan. Dit betekent dat per thema bekeken moet worden op welke manier het opgenomen kan worden in het provinciale beleid. In het algemeen lijkt het administratief niet handig om te kiezen voor een apart programma voor deze brede thema's. Elk meerjarendoel moet in de administratie gekoppeld worden aan een kostenplaats in SAP. Omdat de brede thema's in principe alle beleidsdomeinen betreffen, zullen er zeer veel meerjarendoelen betrekking hebben op deze thema's. Deze allemaal opnemen in een eigen 'brede thema's programma leidt tot dubbelingen met de reguliere programma's en daarmee tot een onwenselijke administratie.

De realisatie van doelstellingen op het gebied van deze brede thema's is dan ook aan de gehele organisatie. De verantwoordelijkheid voor de realisatie blijft bij de beleidsterreinen. Ons voorstel is om een apart beleidsdoel te formuleren waarbij mensen en middelen voor het coördineren van en (inhoudelijk) adviseren over deze brede thema's in de organisatie worden opgenomen. Door voor deze coördinerende en adviserende taken een apart beleidsdoel te formuleren, is het mogelijk om intern het overzicht van ontwikkelingen op deze thema's te kunnen houden en de organisatie te ondersteunen waar dat nodig is. Het biedt tevens een manier om over deze brede thema's te meten/rapporteren.

Wat de verdere (inhoudelijke) verantwoording betreft, heeft het de voorkeur om over de brede thema's apart te rapporteren. Een extra paragraaf biedt daarvoor de mogelijkheid, naast de door het BBV verplicht gestelde paragrafen. Er is voldoende vrijheid qua vorm en tekst om die thema's toe te lichten en uitleg te geven.

Ons voorstel is om in het programma Bestuur onderstaande tak aan de doelenboom toe te voegen:

- 8.6 Concernbrede aansturing op brede welvaart thema's is krachtig en effectief
- 8.6.1 De sociale agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de inhoudelijke programma's)
- 8.6.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker
- 8.6.3 Het beleid is meer datagedreven

Aan deze doelen zijn ook mensen en middelen gekoppeld, die ingezet kunnen worden om de organisatie gecoördineerd te ondersteunen bij het effectueren van circulariteit en de sociale agenda in de zeven inhoudelijke beleidsprogramma's. De feitelijke resultaten moeten zichtbaar worden in de diverse programma's.